

Муніципальні запозичення України

Тези присвячені питанням місцевих запозичень України та їх ролі у формуванні фінансових ресурсів місцевих органів влади. За результатами дослідження встановлено, що місцеві запозичення не відіграють суттєвої ролі у фінансовому забезпеченні місцевих бюджетів, ринок місцевих облігацій України знаходиться на початковій стадії розвитку. Визначені основні проблеми ринку місцевих запозичень України та надано рекомендації щодо його вдосконалення.

Ключові слова: місцеві позики, місцеві запозичення, місцеві облігації, бюджет розвитку, місцева гарантія.

З огляду проголошену Україною євроінтеграцію, подальша розбудова місцевих фінансів має провадитися виключно в рамках реалізації основних положень Європейської хартії місцевого самоврядування в сфері місцевого самоврядування, серед яких визначено наявність доступу до ринку позичкового інвестиційного капіталу як елемента фінансового забезпечення органів місцевого самоврядування, створення можливостей мобілізації фінансових ресурсів на національному ринку капіталу. У сьогоднішні, питання наповнення місцевих бюджетів в Україні в умовах розширення бюджетних прав органів місцевого самоврядування в рамках фінансової децентралізації набули особливої актуальності. Запозичені кошти розглядають як додаткове джерелом фінансового забезпечення місцевих громад, яке збільшує їх ресурсну базу та, за певних умов, забезпечує його економічний розвиток.

Структура місцевого боргу України за типом боргового зобов'язання свідчить про те, що місцеві органи влади надають перевагу запозиченням у формі укладення прямих кредитних договорів з банками та іншими фінансовими установами (рис. 1).

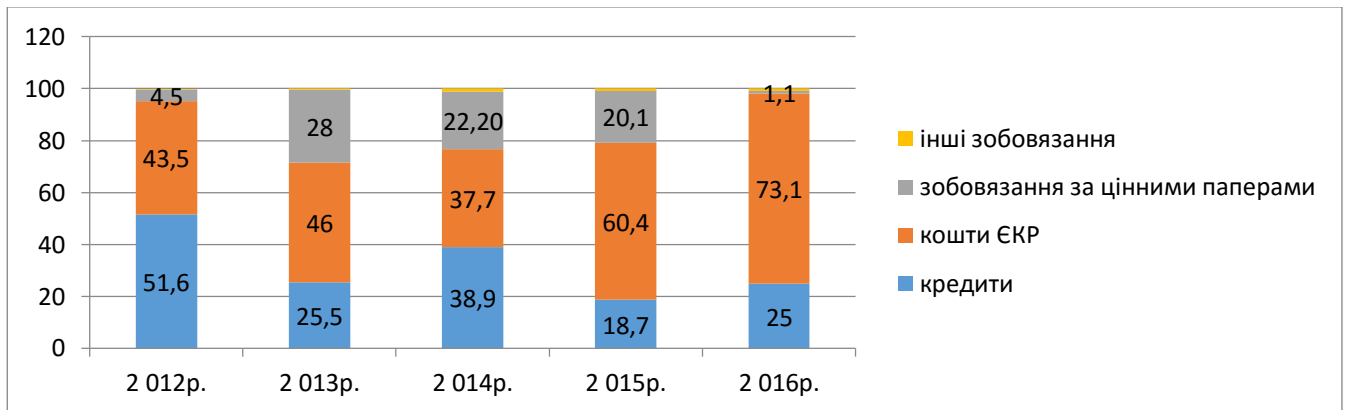

Рис. 1 Структура місцевого боргу за типом боргового зобов'язання в період 2012-2016рр.
Примітка. Діаграми складено за даними [3]

Динаміка обсягів зареєстрованих місцевих облігацій та інших показників їх обігу є не стійкою: від активного випуску місцевих облігацій до повної їх відсутності (рис. 2).

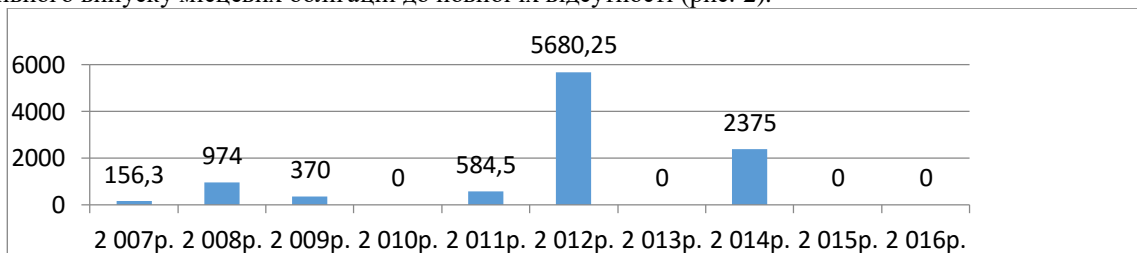

Рис. 2 Динаміка обсягів зареєстрованих випусків місцевих облігацій України у період 2007-2016рр., млн.грн

Примітка. Діаграми складено за даними [5]

Разом з тим, дослідниками місцевих запозичень відзначаються переваги залучення коштів саме в облигаційній формі завдяки встановлення більш низчих процентних ставок порівняно з вартістю коштів за прямими кредитними договорами [8, с.59].

Обсяги зареєстрованих емісій місцевих облигацій зумовили й відповідну динаміку їх питомої ваги в доходах спеціального фонду місцевих бюджетів України (табл.1).

Таблиця 1

Динаміка доходів спеціального фонду та питомої ваги місцевих запозичень у доходах спеціального фонду місцевих бюджетів України у період 2012-2016рр.

Показник	2012р.	2013р.	2014р.	2015р.	2016р.
Доходи спеціального фонду (без міжбюджетних трансфертів).млрд.грн	19,6	20,3	20,9	18,9	24
Питома вага місцевих облигацій у доходах місцевих бюджетів,%	29,0	0	11,5	0	0
Питома вага кредитів у доходах спеціального фонду,%	42,3	26,6	44,5	14,8	12,3

Примітка. Таблицю складено за даними [3]

З даних таблиці 1 вбачається, що запозичення не мають суттєвого значення в фінансовому забезпеченні місцевих бюджетів України. Разом з тим, вони створюють ризики зростання боргового навантаження враховуючи валюту їх вираження.

Експертами відзначаються наступні проблеми, які зумовлюють низький рівень розвитку ринку муніципальних запозичень[2, 6, 7, 8, 9]:

1. Значні фінансові ризики інвестування: непрозорість фінансових операцій, зниження рівня ліквідності цінних паперів.

2. Зростання ризиків емітента невиконання зобов'язань щодо розрахунків за муніципальними облигаціями.

3. Невисокий рівень довіри до міської влади з боку потенційних інвесторів.

4. Низький рівень доходності муніципальних цінних паперів.

Випуск цільових облигацій місцевих позик під конкретні інвестиційні проекти забезпечує продуктивність використання залучених коштів, дасть можливість зорієнтувати потенційних інвесторів на відповідний рівень доходу, який може бути отриманий в процесі реалізації цих проектів та визначити ступень ризику заморожування проектів та неотримання доходу за цільовими облигаціями. Прив'язка цільових облигацій до конкретного інвестиційного проекту також підвищує прозорість використання залучених коштів, оскільки власники облигацій отримують можливість відстежити результат від їх використання в вигляді завершення конкретного інвестиційного проекту.

Список використаних джерел :

1. Європейська Хартія місцевого самоврядування: Зб. типових документів і рекомендацій з питань місцевого самоврядування. – М. : Вид-во Уряду РФ, 1995. – С. 41–44.

2. Малець А. В. Муніципальні запозичення як джерело фінансової автономії органів місцевого самоврядування / А. В. Малець // Інвестиції: практика та досвід.- 2011. - № 4. - С. 106-107

3. Офіційний сайт Державної казначейської служби України – Режим доступу : <http://www.treasury.gov.ua>

4. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<http://www.minfin.gov.ua>.

5. Офіційний сайт Національної комісії з регулювання ринку цінних паперів та фондової біржи. Річна звітність – Режим доступу : <http://old.nssmc.gov.ua/activities/annual>

6. Петриків А. В. Роль місцевих запозичень у вирішенні фінансових потреб регіонів / А. В. Петриків. // Ефективна економіка. - 2015. - № 5.- с.

7. Проць Н. Бюджетна політика у сфері місцевих позик та місцевого боргу / Н. Проць // Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. - 2015. - № 4. - С. 105-111.

8. Сідельникова Л. П. Сучасні тенденції функціонування інституту місцевих запозичень в Україні / Л. П. Сідельникова // Економіка та держава. - 2011. - № 12. - С. 59-62.

9. Шевченко О. В. Місцеві запозичення у системі фінансового регулювання регіональних диспропорцій / О. В. Шевченко // Вісник ДДФА. Економічні науки. - 2014. - № 2. - С. 148-154.